

ПРОЕКТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова
Державної архівної
служби України

_____ Т.І. Баранова

_____ 2017 р.

ЗВІТ

**про виконання тематичного плану науково-дослідних робіт,
що виконувались Українським науково-дослідним інститутом
архівної справи та документознавства
за рахунок коштів державного бюджету
у 2016 році**

ПОГОДЖЕНО

Перший заступник Голови
Державної архівної служби України

_____ І.М. Кісіль
_____ 2017 р.

2017

ЗМІСТ

	ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
Розділ I	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ УНДІАСД ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА 2016 Р.	4
Розділ II	ВІДОМОСТІ ПРО ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ВИКОНАНИХ У 2016 Р.	6
Розділ III	ВІДОМОСТІ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ У 2016 Р. РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ	16
	ВИСНОВКИ	19
	ДОДАТКИ	21

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГС НТІ – Галузева служба науково-технічної інформації з архівної справи та діловодства
ДК – державний класифікатор
ДКУД – Державний класифікатор управлінської документації
ДЦЗД НАФ – Державний центр збереження документів Національного архівного фонду
КУД – класифікатор управлінської документації
НАФ – національний архівний фонд
НДР – науково-дослідна робота
НТД – науково-технічна документація
Укрдержархів – Державна архівна служба України
УкрІНТЕІ – Український інститут науково-технічної та економічної інформації
УНДІАСД – Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства.
УФД – уніфікована форма документа
ЦЕПК – Центральна експертно-перевірна комісія

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ УНДІАСД ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА 2016 Р.

Тематичний план НДР, що виконуються УНДІАСД за рахунок коштів державного бюджету на 2016 р. (далі - тематичний план), був складений на підставі Наказу Державної архівної служби України «Про організацію виконання наукових робіт у сфері архівної справи та діловодства у 2016 році» від 20.11.2015 № 169, схвалений вченою радою інституту (протокол № 6 від 27 листопада 2015 р.) та затверджений Головою Укрдержархіву 2 грудня 2015 р.

Тематичним планом передбачено виконання у 2016 р. 9 НДР, що стосуються теоретичних, методологічних проблем архівознавства та документознавства, технологічного забезпечення архівної справи, науково-інформаційного забезпечення діяльності архівних установ. Відповідно до тематичного плану 8 НДР (шифри: 1.1.2, 1.2.1, 1.2.2, 1.4.1, 1.4.2, 1.5.1, 2.1, 2.2) завершуються у поточному році, робота над 1 НДР (шифр: 1.1.1) буде продовжена у 2017 р.

Загальна вартість НДР, що виконувалися у 2016 р. становить 1923,8 тис. грн.

Виконання 8 запланованих НДР, відповідно до вимог затверджених технічних завдань, завершено у грудні 2016 р., за ними отримано закінчені результати, розглянуті та схвалені вченою радою інституту (протокол № 5 від 21 грудня 2016 р.).

В рамках виконання НДР «Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі» здійснено увесь обсяг досліджень, передбачений вимогами технічного завдання на 2016 р., що відображено у проміжному звіті про виконання 1-го етапу НДР.

Виконання НДР протягом 2016 р. здійснювалося згідно з Програмою розвитку галузевої науки на 2015-2020 рр. та відповідно до завдань тематичного плану за такими напрямками:

1. Архівознавство

1.1. Загальні методологічні та теоретичні дослідження:

- Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі (2016-2017 рр.);

- Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду (2015-2016 рр.).

1.2. Забезпечення збереженості та державний облік документів НАФ:

- Розроблення теоретичних та методичних засад копіювання архівних документів в державних архівах України (2016 р.);

- Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення щорічного моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду (2016 р.).

1.4. Користування документами та їхня публікація, організація наукової інформації:

- Дослідження стану нормативного та науково-методичного забезпечення публікації інформації архівних документів (2015-2016 рр.);

- Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації (2016 р.).

1.5. Інформаційні та комунікаційні технології:

- Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку інформатизації архівної справи (2016 р.)

2. Документознавство

- Проведення наукового аналізу структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») з метою уточнення складу класів класифікатора та їхнього вмісту з урахуванням впровадження електронного документообігу (2015-2016 рр.). Номер державної реєстрації 0115U000084;

- Науковий аналіз документопотоків сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади з метою визначення оптимального складу документів, що утворюються в її діяльності, раціональної організації діловодства та встановлення єдиного порядку формування справ, забезпечення їх обліку, оперативного пошуку документів (2016 р.). Номер державної реєстрації 0115U003132.

За напрямом I «Архівознавство» завершено у 2016 р. 6 науково-дослідних робіт та виконано перший етап 1 НДР загальною вартістю 1632,62 тис. грн.

За напрямом II «Документознавство» завершено у 2016 р. 2 науково-дослідні роботи загальною вартістю 291,18 тис. грн.

Усі НДР, що виконувались УНДІАСД протягом 2016 р., пройшли державну реєстрацію в УкрІНТЕІ (Додаток 1).

Впровадження результатів виконаних у 2016 р. НДР буде здійснюватися починаючи з 2017 р. після прийняття їх спеціальною комісією замовника та надання нею рекомендацій щодо шляхів впровадження.

II. ВІДОМОСТІ ПРО ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ, ВИКОНАНИХ У 2016 Р.

I. АРХІВОЗНАВСТВО

1.1.2. Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду.

НДР виконувалась протягом 2015-2016 рр. у 2 етапи.

Мета роботи - дослідження теоретичних, методологічних, організаційно-правових і прикладних засад організації документів Національного архівного фонду на всіх його структурних рівнях.

Виконання науково-дослідної роботи актуалізується у зв'язку з високим суспільним і науковим статусом Національного архівного фонду одного з найбільших багатств українського народу, істотної складової вітчизняної й світової культурної спадщини, інформаційних ресурсів суспільства. Також зумовлено потребою удосконалення й регламентації архівних процесів і технологій з організації документів НАФ на всіх його структурних рівнях.

Дослідження проводиться в Україні вперше.

В ході виконання першого етапу НДР «Визначення теоретико-методичних засад організації документів Національного архівного фонду» (2015 р.) було виявлено і та опрацьовано джерельну базу НДР (183 найменування); визначено методологію проведення дослідження – систему загальнонаукових принципів наукового пізнання, загальнонаукових і спеціальних методів дослідження та міждисциплінарних підходів із застосуванням наукового інструментарію і термінології комплексу гуманітарних наук; досліджено та узагальнено досвід, апробовані методики і проблематику сучасної практики організації документів НАФ у державних архівах України; визначено можливі напрями досліджень; обґрунтовано доцільність обраного на підставі аналізу та узагальнення репрезентативної інформації джерельної бази за темою НДР і проблематики сучасної практики організації документів НАФ у державних архівах України оптимального варіанту напряму досліджень; розроблено структуру науково-методичного посібника «Організація документів Національного архівного фонду» (передмова, розділи I-VII).

Виконання першого етапу НДР дозволило окреслити її загальну модель у межах нової архівної парадигми на міждисциплінарному рівні, визначити ключові наукові пріоритети, теоретичні та прикладні аспекти, структуру методичного посібника та його змістовне наповнення.

В ході виконання другого етапу НДР «Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду» було проведено наукові й прикладні дослідження організації національного архівного фонду і на їх основі обґрунтовано теоретичні та науково-методичні засади комплексу робіт з організації документів НАФ.

В ході дослідження визначено основні класифікаційні ознаки організації документів НАФ: у межах системи архівних установ; у межах архіву (фондова і нефондова система організації архівних документів); у межах архівного фонду і нефондового комплексу (основні класифікаційні одиниці архівного фонду і нефондового комплексу, групування документів архівного фонду офіційного й особового походження, об'єднаного архівного фонду відповідно до схеми систематизації, колекції, архівного зібрання; організація спеціальних видів документів у межах нефондових комплексів); обґрунтовано науково-теоретичні засади і прикладні аспекти фондування архівних документів, розроблено його методику (базові принципи та методи, основні процеси та технології визначення фондової належності документів і утворення архівних фондів офіційного й особового походження, об'єднаних архівних фондів, архівних колекцій; надання назв архівним фондам і встановлення їхніх хронологічних меж), досліджено та

науково обґрунтовано базові принципи і підходи щодо організації науково-технічної документації, електронних, аудіовізуальних і цифрових аудіовізуальних документів.

За результатами проведених досліджень укладено методичний посібник «Організація документів Національного архівного фонду» загальним обсягом 219 с.

Структурно методичний посібник включає передмову, список скорочень, три розділи та глави, список використаних джерел. Зберігаючи наступність нормативних документів, і, відповідно до вимог чинного законодавства України, у розділах посібника розглянуто поняття «Національний архівний фонд», його склад і структуру, правові засади його організації у контексті положень архівного права й архівного законодавства України, визначено методологічний інструментарій організації НАФ, проаналізовано поняттєво-термінологічний апарат, теоретичні засади та подано роз'яснення щодо методики організації документів НАФ на рівні системи архівних установ України, у межах архіву, архівного фонду та нефондового комплексу, специфіки організації аудіовізуальних документів і науково-технічної документації НАФ.

Посібник призначений для використання в архівних установах, які зберігають документи НАФ фондової та нефондової системи організації. Його положення мають рекомендаційний характер і застосовуються архівами відповідно до їх рангу і профілю. Посібник може бути корисним для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів України.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Використання результатів роботи матиме позитивний науковий, гуманітарний та соціальний ефект. Застосування методик, запропонованих у посібнику, сприятиме удосконаленню архівних технологій, пов'язаних з організацією документів НАФ в архівних установах України, що в свою чергу забезпечить розширення репрезентативного інтелектуального доступу до інформації документів НАФ за проблемами, галузями знань і практичної діяльності для її надійного пошуку та ефективного використання в умовах розбудови інформаційного суспільства.

1.2.1. Розроблення теоретичних та методичних засад копіювання архівних документів в державних архівах України.

НДР виконувалась протягом 2016 р.

Мета роботи – визначення оптимальних умов та способів копіювання архівних документів у державних архівах України.

Актуальність дослідження зумовлена з одного боку зростанням попиту на користування інформацією документів НАФ та необхідністю забезпечення вільного доступу до цієї інформації, з іншого – необхідністю забезпечення збереженості архівних документів. Суперечності між вимогами збереженості архівних документів та активним користуванням ними, шкідливий вплив на документи негативних факторів, пов'язаних, в тому числі, з різними способами їх відтворення, актуалізує пошук ефективних методів їх копіювання.

В ході виконання НДР було вивчено та проаналізовано вітчизняні та зарубіжні дослідження щодо впливу копіювання на стан збереженості архівних документів, в тому числі і попередні дослідження УНДІАСД з зазначеної проблематики, досліджено та узагальнено досвід роботи ДЦЗД НАФ та державних архівів України з копіювання архівних документів, визначено та охарактеризовано шкідливі фактори, що впливають на носії інформації архівних документів під час копіювання, встановлено нормативні вимоги щодо мінімізації шкідливого впливу копіювання на архівні документи, чи повного його усунення.

За результатами проведеного дослідження підготовлено методичні рекомендації «Правила копіювання документів у державних архівах України».

В методичних рекомендаціях розглянуто організаційні засади копіювання архівних документів, обґрунтовано вибір способу копіювання, регламентовано умови забезпечення збереженості архівних документів під час їх копіювання, встановлено загальні вимоги до копіювально-розмножувальної техніки, визначено вимоги до технологічного забезпечення різних способів копіювання архівних документів з паперовими носіями та кіновідеофотофонодокументів (фотографічного, електрографічного, електронного).

Вимоги до копіювання, встановлені цим методичним документом, базуються на принципах забезпечення збереженості документів НАФ, забезпечення конституційних прав і свобод громадян щодо вільного доступу до інформації, гарантії захисту авторського та суміжних прав, права інтелектуальної власності.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Використання результатів роботи має позитивне прикладне значення. Застосування результатів дослідження у практичній діяльності архівних установ дозволить здійснити комплекс управлінських, організаційно-технічних, методичних та інших практичних заходів, спрямованих на збереженість матеріальної основи архівних документів під час їх копіювання, а також на мінімізацію шкідливого впливу на них копіювальної техніки.

1.2.2. Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення щорічного моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду.

НДР виконувалась протягом 2016 р.

Мета роботи – формування сучасної системи біозахисту та профілактики біоуражень архівосховищ та документів державних архівів, створення системи моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду.

НДР продовжує щорічний комплексний моніторинг стану збереженості документів НАФ у державних архівах України.

В ході виконання роботи було проведено дослідження сучасного мікробіологічного та ентомологічного стану окремих архівосховищ та документів 7 державних архівів (державні архіви Рівненської, Харківської, Хмельницької, Чернігівської областей, Центральний державний науково-технічний архів України, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, Галузевий державний архів фінансових посередників Фонду держмайна України). З метою оцінки умов зберігання та стану збереженості архівних документів було проведено обстеження архівосховищ та документів зазначених державних архівів за низкою параметрів. Так, було здійснено оцінку мікроклімату архівосховищ, їх загального мікробіологічного та ентомологічного стану, а також проведено вибіркове дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівних документів. Для мікробіологічної оцінки стану архівосховищ та архівних документів було використано метод відбору та подальшої мікроскопії проб липкою стрічкою. Поєднання такого методу відбору, диференційного фарбування та фотографування мікробіологічних слайдів дозволило значно зменшити загальний час, необхідний для дослідження зразків відносно класичних методів диференційного вирощування (з 40-45 днів до 5-10 днів).

В ході дослідження та аналізу мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ було встановлено, що в архівосховищах, де система вентиляції відсутня повністю, або не працює, спостерігаються біопорушення стін, стелі, підлоги, частково стелажів, спричиненні мікроміцетами роду *Cladosporium*, та зараження документів з паперовою основою мікроміцетами роду *Chaetomium*.

Були також виявлені інші особливості мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та архівних документів, викликаних неоднорідністю умов зберігання архівних документів в архівних установах, специфікою архівних будівель, а також регіональними особливостями клімату та мікроклімату. З урахуванням цих особливостей

для кожного архіву, де проводились дослідження, розроблено комплекси заходів, спрямованих на усунення та профілактику біопшкоджень архівосховищ та архівних документів.

Отримані результати були оформлені у вигляді актів обстеження із рекомендаціями стосовно методів покращення загального стану архівосховищ та окремих документів. З результатами дослідження складено звіт про виконання НДР.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Проведена НДР має важливе методологічне та практичне значення. Результати дослідження створюють практичне підґрунтя для забезпечення належних умов зберігання архівних документів у державних архівах України.

Надані архівним установам найпростіші рекомендації, які вони мають змогу виконати самостійно (провітрювання, просушування, обробка документів та приміщень ультрафіолетом та розчином перекису водню тощо), дозволять значно зменшити шкідливий вплив біологічних факторів на стан збереження архівних документів, що підтверджено їх повторним обстеженням. На жаль, відсутність належного фінансування не дозволяє більшості архівних установ у повній мірі забезпечувати відповідні умови зберігання архівних документів шляхом заміни/встановлення вентиляційних систем, регульованих опалювальних систем, застосування сучасних приладів кліматичного контролю, обробки та ремонту уражених плісневими грибами приміщень тощо.

1.4.1 Дослідження стану нормативного та науково-методичного забезпечення публікації інформації архівних документів.

НДР виконувалась протягом 2015-2016 рр. у 2 етапи.

Мета роботи – обґрунтувати наукові засади і прикладні аспекти публікації інформації архівних документів, визначити вимоги до публікації інформації архівних документів.

Суттєва активізація діяльності архівних установ, вищих навчальних закладів, наукових установ, окремих дослідників щодо оприлюднення інформації архівних документів впродовж останніх десятиліть вимагає вирішення проблеми нормативного регулювання публікації інформації архівних документів. Однак, в Україні відсутній нормативний документ, який би регулював всі види діяльності, пов'язаної з публікацією інформації архівних документів. Унормування вимог до публікування інформації архівних документів з урахуванням сучасних досягнень вітчизняної та зарубіжної археографії вимагає розроблення Національного стандарту «Правила публікації інформації архівних документів».

В ході виконання першого етапу НДР «Дослідження та аналіз стану нормативно-правової та науково-методичної бази України з метою підготовки першої редакції Національного стандарту «Правила публікації інформації архівних документів»» (2015 р.) було виявлено і та опрацьовано джерельну базу НДР (199 найменувань); підготовлено та подано до ТК 144 «Інформація та документація» пакету документів, необхідних для реєстрації розроблення національного стандарту, розроблено структуру стандарту, визначено коло термінів і понять, включених до стандарту, визначено основні нормативні вимоги до публікації інформації архівних документів. На базі проведеного дослідження підготовлено першу редакцію тексту проекту Національного стандарту «Правила публікації інформації архівних документів».

В ході виконання другого етапу НДР «Дослідження стану нормативного та науково-методичного забезпечення публікації інформації архівних документів» (2016 р.) було здійснене зовнішнє рецензування першої редакції проекту Національного стандарту. На основі аналізу отриманих зауважень та пропозицій підготовлено остаточну редакцію проекту Національного стандарту «Правила публікації інформації архівних документів» та справу стандарту для передавання до ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» для затвердження.

Розроблений стандарт визначає вимоги до публікування інформації архівних документів: вимоги щодо виявлення та відбору документів для публікування, вибору та передавання текстів документів, систематизації документів в документальній публікації, археографічного оформлення документів, довідкового апарату документальної публікації. Стандарт застосовується для публікування інформації архівних документів з різними видами матеріальних носіїв інформації. Стандарт призначений для використання всіма установами, організаціями та особами, які публікують інформацію архівних документів.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Впровадження вимог стандарту у вітчизняну археографічну практику матиме важливе прикладне та наукове значення. У стандарті вперше в Україні регламентовано вимоги щодо публікування інформації архівних документів, що сприятиме встановленню уніфікованих правил публікації інформації архівних документів та значно підвищить якість підготовки археографічних публікацій.

1.4.2 Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації

НДР виконувалась протягом 2016 р.

Мета роботи - аналіз сучасного стану розвитку архівної справи та документознавства на основі інформаційного моніторингу задля підготовки актуальної науково-обґрунтованої інформації, спрямованої на забезпечення інформаційних потреб працівників архівних установ та основних напрямів їх діяльності.

Сучасні вимоги до практичної, науково-дослідницької та методичної роботи архівних установ потребують ґрунтовного інформаційного забезпечення, основних напрямів діяльності архівних установ актуальною, аналітичною, реферативною, оглядовою, бібліографічною інформацією, донести яку до працівників архівних установ покликані тематичні випуски Бюлетенів Галузевої архівної служби науково-технічної інформації.

В ході виконання НДР було опрацьовано та проаналізовано нормативно-правові акти щодо процесів інформатизації архівної галузі в Україні та зарубіжних країнах, на основі яких підготовлено аналітичний огляд з проблем сучасного стану нормативно-правового забезпечення інформатизації архівної галузі та матеріали до бібліографії з проблем інформатизації архівної галузі. Зібрано та опрацьовано інформацію про нові фахові зарубіжні видання з питань архівознавства та документознавства, що вийшли упродовж 2014–2016 рр., за змістом яких підготовлено реферативну, оглядову та бібліографічну інформацію, що стосується розвитку архівної справи та документознавства у світі. Загалом у ході дослідження проведено моніторинг та аналіз близько 230 найменувань вітчизняних та зарубіжних інформаційних ресурсів. За результатами дослідження підготовлено 1 (25) та 2 (26) випуски Бюлетеня Галузевої служби науково-технічної інформації.

1(25) випуск Бюлетеня ГС НТІ оприлюднено на веб-сайті УНДІАСД в рубриці «Публікації на порталі», 2 (26) випуск рекомендовано до публікації на веб-сайті.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Застосування результатів дослідження має важливе практичне, наукове та методичне значення. Опублікована в бюлетенях інформація сприятиме впровадженню вимог сучасної нормативно-правової бази в роботу архівних установ з науково-технічною документацією та підвищенню рівня інформатизації напрямів діяльності архівних установ; забезпечить працівників архівних установ інформацією про сучасні тенденції розвитку архівної справи та документознавства, прикладні та науково-теоретичні здобутки вітчизняних і зарубіжних архівістів, що будуть використані у практичній,

науково-дослідній та методичній роботі працівників архівної галузі, профільних вищих навчальних закладів та наукових установ.

1.5.1 Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку інформатизації архівної справи.

НДР виконувалась протягом 2016 р.

Мета роботи – створення цілісної моделі розвитку національної системи комплектування, обліку, зберігання і використання документів Національного архівного фонду та його захисту, а також побудови ефективної системи керування архівними процесами, напрямами архівної діяльності, архівними установами за допомогою інформатизації архівної справи.

В ході проведення дослідження було вивчено та проаналізовано чинні нормативно-правові акти, методичні документи, спеціальну літературу, досвід роботи зарубіжних та вітчизняних архівних установ, електронні ресурси з питань інформатизації архівної справи; досліджено склад архівних процесів та напрямів можливого застосування інформаційних технологій для їх автоматизації; визначено напрями архівної справи та способи їх загальної інформатизації. За результатами дослідження підготовлено Концепцію інформатизації архівної справи в Україні, яка визначає необхідні обсяги інформатизації архівних процесів, напрями та шляхи подальшого впровадження передових інформаційних технологій у роботу архівних установ.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Робота має позитивне науково-теоретичне та практичне значення. Визначені та науково обґрунтовані в Концепції напрями та обсяги інформатизації окремих архівних процесів сприятимуть оптимізації виконання цих процесів та підвищенню ефективності діяльності архівних установ.

2. ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО

2.1 Проведення наукового аналізу структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») з метою уточнення складу класів класифікатора та їхнього вмісту з урахуванням впровадження електронного документообігу.

НДР виконувалась протягом 2015-2016 рр.

Мета роботи – оновлення структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») та уточнення кодів позначення видів управлінських документів метаданих електронних документів.

НДР є продовженням роботи з перегляду Державного класифікатора управлінської документації (ДКУД) в Україні, розпочатої УНДІАСД у 2010-2011 рр. розробленням концепції перегляду змісту та структури ДКУД та внесенням змін до класу 02 «Організаційно-розпорядча документація ДКУД».

Актуалізація перегляду чинної редакції ДКУД зумовлена потребами кодування сучасних УФД (видів номіналів управлінських документів) для електронного документообігу. Кодове позначення УФД слугуватиме однією з пошукових ознак документа і має фіксуватися в метаданих електронного документа. Нині чинна редакція ДКУД (ДК 010-98) реально не відображає наявну класифікацію службових управлінських документів, кодові позначення яких можна зафіксувати в метаданих електронних документів і є не тільки застарілою, а й за своїм змістом не відповідає назві. Більшість позначень назв видів у ньому не є службовими управлінськими документами, що створюються та функціонують у майже усіх юридичних осіб.

В ході проведення дослідження було проаналізовано чинну редакцію та визначено нову структуру КУД, переглянуто та підготовлено новий зміст кожного з 7 класів ДКУД

відповідно до нової структури та надано переліки сучасних УФД по кожному з класів, з присвоєнням кожному класу УФД унікальних кодових позначень. За результатами дослідження підготовлено проект нової редакції КУД, (крім класу 02, що був розроблений раніше), у якому представлені оновлені класи і види службових управлінських документів, що створюються у діяльності усіх, або більшості юридичних осіб, разом з тим до нього не включені унікальні види службових документів, притаманних винятково державним органам, та специфічні види документів, що є в обігу певних груп установ (банківських, статистичних тощо). Проект нової редакції КУД передано на затвердження до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, яке є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері стандартизації.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Нова редакція класифікатора встановлює класифікаційну схему управлінської документації, розроблену для практичного використання під час створення управлінських документів, а саме – під час зафіксування інформації у їх уніфікованих формах (бланках). Кожному виду управлінського документа надане кодове (цифрове) позначення, завдяки чому конкретний документ в умовах реалізації автоматизованої інформаційної системи та системи електронного документообігу може бути швидко розшуканий за цією інформаційною ознакою, що значно підвищить ефективність документування службової діяльності, оптимізує діяльність ділових служб та сприятиме впровадженню електронної системи документообігу.

2.2 Науковий аналіз документопотоків сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади з метою визначення оптимального складу документів, що утворюються в її діяльності, раціональної організації діловодства та встановлення єдиного порядку формування справ, забезпечення їх обліку, оперативного пошуку документів.

НДР виконувалась протягом січня червня 2016 р.

Мета роботи - визначення оптимального складу документів, що утворюються в діяльності сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади, для забезпечення раціональної організації діловодства, встановлення єдиного порядку формування справ, забезпечення їх обліку та оперативного пошуку документів.

Актуальність дослідження пов'язана з необхідністю реалізації Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05 лютого 2015 р. № 157-УІІ в частині документування діяльності керівних органів об'єднаних громад.

В ході проведення дослідження вивчено структуру, функції і напрями діяльності ради територіальної громади, а також склад та зміст документів, які створюються у результаті її діяльності, здійснено науковий аналіз змісту документопотоків низки сільських (селищних) рад об'єднаних територіальних громад.

В рамках виконання НДР було проаналізовано нормативно-правову та методичну базу з питань основної діяльності та організації діловодства об'єднаних територіальних громад, чинні статuti та індивідуальні номенклатури справ зазначених органів місцевого самоврядування; досліджено структуру, функції і напрями діяльності сільських (селищних, міських) рад об'єднаних територіальних громад; розроблено структуру примірної номенклатури справ, сформульовано заголовки справ, визначено строки їх зберігання та підготовлено довідковий апарат до примірної номенклатури справ. За результатами дослідження підготовлено Примірну номенклатуру справ сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади. При розробленні примірної номенклатури були використані новітні технології та методики розроблення типових (примірних) номенклатур справ.

Технічне завдання на виконання НДР виконане у повному обсязі.

Застосування результатів дослідження має важливе практичне та методичне значення. Використання примірної номенклатури справ для складення на її підставі номенклатур справ конкретних рад об'єднаних територіальних громад сприятиме раціональній організації діловодства та встановленню єдиного порядку формування справ, забезпеченню їх обліку й оперативного пошуку документів у відповідних органах місцевого самоврядування.

III. ВІДОМОСТІ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ У 2016 Р. РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

Протягом 2016 р. УНДІАСД здійснював впровадження результатів НДР, виконаних у попередньому році, згідно з планом впровадження наукових розробок на 2016 р., затвердженого директором інституту (реєстраційний № 9 від 05 січня 2016 р.).

Впровадження результатів наукових робіт, виконаних УНДІАСД, здійснювалося відповідно до вимог ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення», Постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1084 «Про затвердження Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету», «Основних положень організації наукової роботи архівних установ України».

Через відсутність фінансування видавничої діяльності інституту, єдиною прийнятною формою впровадження НДР залишається опублікування результатів наукових досліджень на офіційному веб-сайті УНДІАСД та веб-порталі Укрдержархіву.

Згідно з вищезазначеним планом впроваджено у практичну діяльність архівних установ шляхом публікації на веб-сайті УНДІАСД результати, отримані внаслідок виконання 8 НДР:

- **Методичний посібник «Робота з аудіовізуальними документами в архівних установах України».** / Укрдержархів, УНДІАСД; уклад. : Л.Ф.Приходько та ін. - К., 2015 – 463 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Розроблення теоретичних та методичних засад роботи архівних установ України з аудіовізуальними документами»);

- **Галузева програма стандартизації у сфері архівної справи та діловодства./** Укрдержархів, УНДІАСД; уклад. : Г. І. Калінічева, Р. В. Романовський, Л. В. Шнуровська. – К., 2015. – 15 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку системи стандартизації у сфері архівної справи та діловодства»);

- **Звіт про виконання НДР «Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду» з рекомендаціями щодо проведення заходів, спрямованих на знешкодження біодеструкторів./** Укрдержархів, УНДІАСД; авт. : В. О. Кітам та ін. – К., 2015. – 16 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua>;

- **Науково-технічне опрацювання науково-технічних документів Національного архівного фонду. Методичні рекомендації /** Держ. архів, служба України, УНДІАСД; уклад.: Н. М. Христова. – К., 2015.– 65 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Розроблення теоретичних та методичних засад науково-технічного опрацювання науково-технічних документів»);

- **Бюлетень Галузевого центру науково-технічної інформації з архівної справи та документознавства. Вип. 1 (23) /** Укрдержархів, УНДІАСД, ГЦ НТІ АСД; уклад.: А. А. Майстренко та ін. – Київ, 2015. – 94 с.; **Бюлетень Галузевого центру науково-технічної інформації з архівної справи та документознавства. Вип. 2 (24) /** Укрдержархів, УНДІАСД, ГЦ НТІ АСД; уклад.: А. А. Майстренко та ін. – Київ, 2015. – 106 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації»);

- **Вимоги до структури та змісту XML-схеми метаданих електронного примірника описів справ постійного зберігання: методичні рекомендації /** Держ.

архівна служба України; Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства; уклад.: О. Я. Гаранін та ін. – К., 2015. – 28 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Науковий аналіз та визначення складу метаданих для побудови XML-схеми (розширюваної мови розмітки) метаданих електронного примірника описів справ постійного зберігання та встановлення функціональних вимог до її структури та змісту»);

- **Вимоги до XML-схеми метаданих обкладинки архівної електронної справи: методичні рекомендації** / Держ. архівна служба України; Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства; уклад.: О. Я. Гаранін та ін. – К., 2015. – 27 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Науковий аналіз метаданих обкладинки архівної електронної справи, обґрунтування та розроблення вимог до XML-схеми (розширюваної мови розмітки) метаданих обкладинки архівної електронної справи»);

- **Збірник уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів** / Укрдержархів, УНДІАСД; Уклад. О. М. Загорецька. — К., 2015. — 100 с. Режим доступу: <http://undiasd.archives.gov.ua> (дослідження за темою «Науковий аналіз та розроблення складу реквізитів для побудови уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів, зафіксованих в новій редакції Державного класифікатора управлінської документації»);

Галузева програма стандартизації затверджена наказом Укрдержархіву. Методичні рекомендації «**Науково-технічне опрацювання науково-технічних документів Національного архівного фонду**» та **Збірник уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів** готуються до подання на затвердження до Міністерства юстиції України.

За результати НДР «Розроблення теоретичних та методичних засад роботи архівних установ України з аудіовізуальними документами», «Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку системи стандартизації у сфері архівної справи та діловодства», «Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації», «Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду» надруковано статті в наукових фахових виданнях та виголошено доповіді на наукових конференціях (Додаток 2).

ВИСНОВКИ

Протягом 2016 р. УНДІАСД було завершено виконання 8-ми НДР та виконано перший етап 1-ї НДР. Усі дослідження проводилися у відповідності до тематичного плану та технічних завдань на виконання НДР. Невиконаних робіт чи етапів НДР немає.

Згідно з тематичним планом у 2016 р. підготовлено:

- науково-методичний посібник;
- проект Національного стандарту України;
- проект Класифікатора управлінської документації;
- проект Концепції інформатизації архівної справи
- методичні рекомендації;
- два випуски Бюлетеня ГС НТІ;
- примірну номенклатуру справ сільської (селищної, міської) ради об'єднаної територіальної громади;
- звіт про НДР з рекомендаціями щодо проведення заходів, спрямованих на знешкодження біодефекторів та профілактику біоуражень архівосховищ та документів державних архівів.

Наукова діяльність УНДІАСД протягом 2016 р. була спрямована на проведення прикладних досліджень з архівознавства, документознавства та архівної справи відповідно до першочергових потреб галузі. Реалізація результатів виконаних науково-дослідних робіт забезпечить:

- удосконалення організації документів НАФ на всіх його структурних рівнях задля розширення інтелектуального доступу до інформації архівних документів, її надійного пошуку й ефективного використання відповідно до потреб інформаційного суспільства;
- встановлення єдиних вимог до публікації інформації архівних документів та підвищення наукового рівня підготовки археографічних видань;
- підвищення ефективності документування службової діяльності державних установ, оптимізацію роботи ділових служб, впровадження електронної системи документообігу, значне скорочення витрат часу на створення, опрацювання, пошук інформації управлінських документів;
- значне підвищення рівня інформатизації архівних процесів, оптимізацію виконання цих процесів, підвищення ефективності діяльності архівних установ за рахунок впровадження сучасних інформаційних технологій;
- мінімізацію шкідливого впливу копіювальної техніки на стан збереженості матеріальної основи архівних документів під час їх копіювання, оптимізацію вибору працівниками архівів безпечних способів копіювання документів;
- значне скорочення витрат часу працівників архівних установ на пошук необхідної інформації, зокрема з питань вимог сучасної нормативно-правової бази щодо роботи з науково-технічною документацією, оптимізації технологічних процесів опрацювання НТД, підвищення якості комплектування архівних установ науково-технічною документацією; підвищення рівня інформатизації усіх напрямів діяльності архівних установ; сучасних тенденцій розвитку архівної справи та документознавства, прикладних та науково-теоретичних здобутків вітчизняних і зарубіжних архівістів задля використання їх у практичній, науково-дослідній та методичній роботі;
- оптимізацію організації діловодства рад сільських (селищних, міських) об'єднаних територіальних громад, раціоналізацію формування та обліку справ, оперативність пошуку документів у відповідних органах місцевого самоврядування;
- створення належних умов зберігання архівних документів у архівосховищах державних архівів України, мінімізацію шкідливого впливу біодефективних факторів на стан збереження архівних документів.

Директор УНДІАСД

О. Я. Гаранін

«____» грудня 2016 р.

НОМЕРИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ НДР,
ЩО ВИКОНУВАЛИСЬ УНДІАСД У 2016 Р.

Шифр	Назва	Реєстраційний номер
1.1.1	Проведення наукового аналізу термінології діловодства та архівної справи з метою уточнення складу і змісту базових термінів, з урахуванням змін, що відбулися у нормативно-правовій базі галузі	0116U003133
1.1.2	Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ організації Національного архівного фонду	0115U000076
1.2.1	Розроблення теоретичних та методичних засад копіювання архівних документів в державних архівах України	0116U003128
1.2.2	Дослідження мікробіологічного та ентомологічного стану архівосховищ та документів державних архівів з метою проведення щорічного моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду	0116U003129
1.4.1	Дослідження стану нормативного та науково-методичного забезпечення публікації інформації архівних документів	0115U000080
1.4.2	Інформаційний моніторинг та наукове опрацювання літератури з питань архівної справи та документознавства з метою підготовки на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, бібліографічної та іншої інформації у вигляді Бюлетенів Галузевої служби науково-технічної інформації	0116U003130
1.5.1	Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку інформатизації архівної справи	0116U003131
2.1.1	Проведення наукового аналізу структури і змісту Державного класифікатора управлінської документації ДК-010-98 (крім класу 02 «Організаційно-розпорядча документація») з метою уточнення складу класів класифікатора та їхнього вмісту з урахуванням впровадження електронного	0115U000084

	документообігу	
2.1.2	Науковий аналіз документопотоків сільської (селищної) ради об'єднаної територіальної громади з метою визначення оптимального складу документів, що утворюються в її діяльності, раціональної організації діловодства та встановлення єдиного порядку формування справ, забезпечення їх обліку, оперативного пошуку документів	0116U003132

ПУБЛІКАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ НДР,
ВПРОВАДЖЕНИХ У2016 Р.
(у наукових фахових виданнях)

1. *Приходько Л. Ф.* Теоретичні та прикладні аспекти дослідження архівних аудіовізуальних документів. - «Архіви України» - К., 2015. – № 4 (298). – С. 8-40.
2. *Калінічева Г. І., Романовський Р. В.* Міжнародні стандарти у сфері архівної справи та керування документаційними процесами: проблеми гармонізації в Україні. - «Архіви України». - К., 2015. – № 4 (298). – С. 54-73.
3. *Майстренко А. А.* Нормативно-правове забезпечення електронного документообігу в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. - «Архіви України». - 2016. - №3-4 (302-303). – С. 58-82.
4. *Кітам В. О.* Проблеми ідентифікації чинників біопшкоджень архівних документів. – «Архіви – Наука – Суспільство: шляхи взаємодії» : матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) наукової конференції. / Укрдержархів, УНДІАСД, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Спілка архівістів України. – К., 2015. – С. 97-99.